

Верховний
Суд

35 РОКІВ

ГОСПОДАРСЬКА ЮСТИЦІЯ:
ДОСВІД, ДОВІРА, ДІЄВІСТЬ

Процесуальна недобросовісність у процедурах банкрутства

В'ячеслав ПЄСКОВ,
суддя Верховного Суду

13 березня 2026 року
м. Ужгород

Міжнародний досвід і реалії України

- ✓ Система банкрутства / неплатоспроможності фізичних осіб як частина макроекономічної політики держави;
- ✓ Doing business та Business Ready;
- ✓ Україна:
  - стаття 219 КК України («Доведення до банкрутства»);
  - стаття 164-15 КУпАП («Приховування стійкої фінансової неспроможності»);
  - стаття 166-16 КУпАП («Незаконні дії у разі банкрутства»);
  - стаття 166-17 КУпАП («Фіктивне банкрутство»);
- ✓ Фінляндія // кримінальна відповідальність за:
  - фрод боржника (приховування майна, надання фальшивої інформації, ненадання інформації); тяжкий фрод боржника; незначний фрод боржника; обман, вчинений боржником.

Добросовісність і основне банкрутство

- ✓ Постанова КЦС ВС від 10.12.2025 у справі № 439/1225/14-ц: концепція процесуальної та матеріальної доброї совісті.
- ✓ Постанова СП КГС ВС від 20.03.2024 у справі № 911/1005/23:
  - обов'язок ініціюючого кредитора – лише довести наявність невиконаного зобов'язання;
  - наявність реального зобов'язання.
- ✓ Постанови КГС ВС від 10.10.2018 у справі № 904/911/18, від 11.05.2023 у справі № 911/529/22:
  - безпідставність з'ясування ознак неплатоспроможності у підготовчому засіданні;
  - ч. 4 ст. 34 КУзПБ: докази неплатоспроможності на стадії відкриття провадження досліджуються лише у випадку звернення боржника до суду.

Добросовісність і основне банкрутство

- ✓ Проблематика «банкрутного туризму» і постанова СП КГС ВС від 26.04.2023 у справі № 904/2154/22:
  - територіальна юрисдикція має визначатися на дату подання кредитором заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство за місцезнаходженням боржника відповідно до відомостей у ЄДРЮОФОПГФ.

- ✓ Постанова КГС ВС від 09.09.2025 у справі № 916/3704/24:
  - намагання боржника після подання заяви про банкрутство змінити місцезнаходження та затвердити план досудової санації.

Добросовісність і основне банкрутство

- ✓ Постанова СП КГС ВС від 22.09.2021 у справі № 911/2043/20:
  - відсутність в ініціюючого кредитора суб'єктивного права щодо заявлених грошових вимог до боржника унеможлиблює відкриття провадження у справі про банкрутство (приховування інформації про відступлення права вимоги до боржника = спір про право).

- ✓ Постанова КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 909/130/24 про заборону використання процедури банкрутства для обходу санкцій:
  - грошові вимоги ініціюючих кредиторів ґрунтуються на нікчемних правочинах і є наслідком узгоджених з боржником дій з метою виведення через процедуру банкрутства майна або отриманих від його реалізації коштів на користь бенефіціарних власників боржника – громадян рф в обхід застосованих щодо них санкцій та з порушенням встановленого мораторію.

Добросовісність і основне банкрутство

- ✓ Постанова КГС ВС від 12.06.2025 у справі № 924/232/22 (відкриття банкрутства):
  - боржник погасив терміново борги перед усіма кредиторами до відкриття банкрутства, окрім пов'язаного кредитора із сумою вимог 175 тис. грн;
  - зловживання за статтею 43 ГПК України, що тягне за собою залишення заяви про відкриття банкрутства без розгляду;
  - неприпустимість «безцеремонної процесуальної гри» і постанова КЦС ВС від 07.08.2024 у справі № 501/3714/22.
- ✓ Проблема копій і справа ОП КГС ВС № 909/1107/24 (постанова поки не прийнята): застосування абз. 2 ч. 6 ст. 91 ГПК України в контексті наявності підстав вважати договір укладеним за умови відсутності його оригіналу (якщо копія поставлена під сумнів щодо її відповідності оригіналу); відступ від постанови КГС ВС від 10.07.2025 у справі № 925/1287/24.

Субсидіарна відповідальність

- ✓ Статтю 42 КУзПБ доповнено ч. 5 згідно із Законом від 20.03.2023 № 2971-ІХ: *«5. Особи, які вчинили, погодили правочини або вчинили майнові дії, визначені частинами першою і другою цієї статті, несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у межах суми завданих боржнику такими майновими діями збитків».*
- ✓ Постанова КГС ВС від 17.08.2023 у справі № 910/21049/17 (субсидіарна відповідальність; 8 солідарних відповідачів):
  - необхідність встановити неподільність шкоди, ступінь вини, період тощо (п. 257–260).
- ✓ Постанова КГС ВС від 22.01.2026 у справі № 922/3873/23 (субсидіарна відповідальність; 18 солідарних відповідачів):
  - застосуванню підлягає саме ч. 5 ст. 42 КУзПБ як спеціальна норма, а не ч. 2 ст. 61 КУзПБ, яка має загальний характер.

Зловживання правом на позов

- ✓ Справа ОП КГС ВС № 910/10837/25 щодо права суду вирішити питання недобросовісності поданого позову до відкриття провадження у справі (ст. 43 ГПК України):
  - принцип 2 Рекомендацій № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя // Комітет Міністрів Ради Європи 28 лютого 1984: *позбавлення права на процесуальну дію*;
  - рішення ЄСПЛ від 02.12.2010 у справі «Шульга проти України» (п. 28, № 16652/04), від 30.11.2006 у справі «Красношапка проти України»: *запобігання неналежній поведінці та ефективність правосуддя*;
  - injunction як інститут загального права та спроби його імплементації у правову систему України;
  - постанова КЦС ВС від 08.03.2023 у справі № 932/9466/21.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!